

سند ملی توسعه فرابخشی ارتقای بهره‌وری

مقدمه

دستاوردهای بالغ بر ۵۰ سال تجربه برنامه ریزی توسعه، شرایط خطیر کنونی اقتصاد ایران بویژه از نظر روند نگران کننده عرضه و تقاضای نیروی کار در بخش‌های مولد اقتصاد در کنار حجم عظیم منابع و امکانات موجود، اما با سطح پایین استفاده از ظرفیت در سطح کشور، وابستگی شدید درآمد ارزی کشور به صادرات نفت خام و فرآورده‌های آن و بالاخره فاصله گرفتن اقتصاد ایران با روند جهانی شدن اقتصاد هر یک به نوعی و با منطق خاص خود نشان‌دهنده این واقعیت است که راه منحصر به فرد برای رویارویی فعال و ثمربخش با چالش‌های موجود، سامان دادن برنامه چهارم توسعه کشور بر پایه اصول و موازین بهره‌وری است. برنامه‌ای که در آن به جای اتخاذ رویکرد تزریق مستمر و فزاینده ارز و ریال بر کارآمد سازی نحوه استفاده از منابع تأکید می‌گردد. بررسی مستندات و ادبیات توسعه در جهان حکایت از آن دارد که اساساً دو رویکرد اصلی برای افزایش تولید در یک کشور، بخش اقتصادی یا منطقه جغرافیایی وجود دارد:

- ۱- افزایش نهاده‌های تولید شامل: نیروی کار و سرمایه
- ۲- افزایش بهره‌وری کل عوامل تولید (*TFP*) یا عوامل کیفی تولید از طریق اصلاح و نوسازی ساختارها و مدیریتها

بررسی‌های بعمل آمده نشان از آن دارد که کشورهای صنعتی جهان و تعدادی از کشورهای در حال توسعه طی دو دهه گذشته تلاش کرده‌اند سهم بیشتری از رشد اقتصادی خود را از طریق بهره‌وری کل عوامل (*TFP*) تأمین کنند. به عنوان مثال طی دو دهه گذشته تولید ناخالص داخلی کشور ژاپن دارای متوسط رشد سالانه ۵/۳ درصد بوده که از این میزان، سهم رشد نیروی کار و موجودی سرمایه به ترتیب ۱۹ و ۲۸ درصد و سهم رشد بهره‌وری کل عوامل ۵۳ درصد بوده است. سهم رشد بهره‌وری کل عوامل در تولید ناخالص داخلی در کشورهای هند، کره جنوبی، سنگاپور، تایوان، مالزی و تایلند در دو دهه فوق به ترتیب ۲۴/۷، ۴۴/۵، ۳۴/۸، ۳۲/۷، ۲۴/۰ و ۲۱/۰ درصد بوده است. شایان توجه است که براساس بررسی‌های بعمل آمده، بهره‌وری کل عوامل طی دو دهه گذشته در رشد تولید ناخالص داخلی ایران نقش مهمی نداشته است. خوشبختانه برای اولین بار در قانون برنامه چهارم توسعه، اهداف کمی مشخصی برای متوسط رشد سالانه بهره‌وری نیروی کار، سرمایه و کل عوامل به عنوان مفروضات برنامه تعیین شده است که به ترتیب عبارتند از ۳/۵، ۱، ۲/۵ درصد. همچنین سهم رشد بهره‌وری کل عوامل (*TFP*) در رشد تولید ناخالص داخلی کشور ۳۱/۳ درصد پیشنهاد شده است.

۱- مسایل اساسی بهره‌وری کشور

۱-۱- فقدان ساختار مناسب برای هدایت فعالیت‌های بهره‌وری در دستگاه‌های

اجرایی

۱-۲- وجود رانت‌های اقتصادی و فقدان شرایط مناسب برای افزایش رقابت پذیری

در کشور

- ۱-۳- فقدان نظام ارزیابی عملکرد دستگاههای اجرایی بر مبنای عملکرد شاخص‌های بهره‌وری در بخش‌ها و زیربخش‌های اقتصادی و نتیجتاً نامناسب بودن شرایط لازم برای شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران
- ۱-۴- کمرنگ بودن ارزش کار به جهت وجود درآمدهای کم زحمت یا بدون زحمت
- ۱-۵- فقدان امنیت کافی برای سرمایه‌گذاری
- ۱-۶- کارایی پایین در بهره‌برداری از منابع و ثروت ملی
- ۱-۷- ضعف برقراری نظام تشویق و تنبیه متناسب با عملکرد
- ۱-۸- نهادینه نشدن فرهنگ بهره‌وری
- ۱-۹- وابستگی درآمد ارزی کشور به صادرات نفت خام
- ۱-۱۰- ضعف نظام تولید آمار در جهت فراهم آوردن زمینه اطلاعاتی مناسب برای محاسبه شاخص‌های بهره‌وری

۲- اهداف

۲-۱- اهداف آرمانی

بر اساس چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی، ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین‌المللی ترسیم شده است. برای رسیدن به این مهم نیازمند جامعه‌ای تولیدی و دارای فرهنگ استفاده بهینه از امکانات و منابع می‌باشیم. با نگرش ارتقای بهره‌وری می‌توان این اهداف را تحقق بخشید. پس اهداف آرمانی در زمینه ارتقای بهره‌وری چنین ترسیم می‌شود:

الف - ارتقای فرهنگ بهره‌وری در کلیه سطوح جامعه

ب - استفاده بهینه از منابع

۲-۲- اهداف کیفی

۱-۲-۲- ایجاد فضای رقابت‌پذیر در راستای ارتقای بهره‌وری کشور

۲-۲-۲- کاهش نقش گرایش‌های سیاسی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی

۳-۲-۲- ارتقای کارایی در بهره‌برداری از منابع و ثروت ملی

۲-۳- اهداف کمی

۱-۳-۲- متوسط رشد سالانه بهره‌وری نیروی کار در سال‌های برنامه چهارم به ۳/۵ درصد برسد.

۲-۳-۲- متوسط رشد سالانه بهره‌وری سرمایه در سال‌های برنامه چهارم به ۱ درصد برسد.

۳-۳-۲- متوسط رشد سالانه بهره‌وری کل عوامل تولید در سال‌های برنامه چهارم به ۲/۵ درصد برسد.

۳- سیاست‌های کلی

۱-۳- متناسب نمودن نظام آموزشی کشور در راستای تأمین نیروی کار ماهر و با کیفیت برای تولید ارزش در کشور

۲-۳- اولویت دادن به سرمایه‌گذاری‌های مولد با بهره‌وری بالا و زود بازده

۳-۳- افزایش میزان بهره‌برداری از ظرفیتهای مولد در کل اقتصاد

۳-۴- استفاده بیشتر از فناوری، نوآوری و اثربخشی سازمانی در بخش‌های عمومی و خصوصی

۳-۵- توسعه نظام آماری کشور به منظور محاسبه و ارزیابی شاخص‌های بهره‌وری

۴- اقدام‌های اجرایی

۴-۱- متناسب نمودن نظام آموزشی کشور در راستای تأمین نیروی کار ماهر و با کیفیت برای تولید ارزش در کشور

۴-۱-۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (مدیریت ذیربط) با همکاری وزارتخانه ذی ربط و سازمان ملی بهره‌وری دروس آموزش و پرورش در سطوح ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان را در راستای ارتقای بهره‌وری مورد بازنگری قرار داده و محتوی آموزشی را به گونه ای تهیه کنند که مردم ایران به صورت اعم و شاغلین به صورت اخص در سال‌های آینده مطالبی را فراگیرند که در زندگی شخصی و اجتماعی خود بتوانند به نحو موثری از آن بهره برداری کنند.

۴-۱-۲- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رابطه میان فرهنگ ملی، فرهنگ سازمانی و بهره‌وری را بررسی و بر اساس آن محورهای اساسی فعالیت‌های فرهنگی بهبود بهره‌وری و راه کارهای توسعه آن را شناسایی و ابزارها و روش‌های آن را توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران در سطح سازمان‌های کشور آموزش دهد. (سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵)

۴-۱-۳- به منظور انباشت و توسعه دانش و علوم، نظام تولید اندیشه علمی در ایران می‌بایست با رویکرد بهره‌ورتر کردن نظام آموزش عالی کشور توسط وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری مورد بازنگری جدی قرار گیرد.

۴-۱-۴- به منظور کمک به آموزش نیروی انسانی در جهت افزایش سرمایه انسانی کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط و سازمان ملی بهره‌وری ایران، برنامه مشوق‌های مالیاتی در زمینه آموزش نیروی انسانی کشور به ویژه بخش خصوصی را ارایه نماید.

۴-۱-۵- به منظور سیاستگذاری و هدایت حرکت بهره‌وری در کشور، شورای عالی بهره‌وری کشور در سال ۱۳۸۴ با ریاست رئیس‌جمهور تشکل خواهد شد و آیین‌نامه اجرایی شرح وظایف تفصیلی آن توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و به امضای رئیس‌جمهور خواهد رسید.

۴-۱-۶- همایش‌های ملی سالیانه بهره‌وری با مسئولیت شورای عالی بهره‌وری در راستای بررسی پیشرفت حرکت بهره‌وری در بخش‌ها، زیربخش‌ها و کل اقتصاد توسط سازمان ملی بهره‌وری برگزار شود.

۴-۱-۷- دوره‌های آموزشی کوتاه مدت بهبود بهره‌وری توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران طراحی و توسط نهادهای تخصصی بخش غیر دولتی در بخش‌های عمومی و خصوصی به اجرا گذاشته شود.

۴-۱-۸- دوره‌های آموزشی کوتاه مدت بهبود بهره‌وری توسط سازمان ملی بهره‌وری در سال ۱۳۸۴ طراحی و به صورت پایلوت حداکثر در دو دوره اجرا و پس از اعمال

اصلاحات ضروری به صورت مکتوب در اختیار مشاوران ذیربط قرار گیرد تا توسط آنها برای ذینفعان به اجرا در آید.

۴-۱-۹- در هر یک از سال‌های برنامه چهارم توسعه حداقل یک دوره آموزشی مناسب برای مدیران ارشد نظام در قوای مقننه، قضاییه، مجریه، مجمع تشخیص مصلحت و شورای نگهبان توسط سازمان ملی بهره‌وری ایران طراحی و به مرحله اجرا درآید. بنابراین مرکز ملی بهره‌وری متعهد می‌شود در پنج سال ۱۳۸۴ الی ۱۳۸۸ برای مدیران هر یک از نهادهای فوق‌الذکر ۵ دوره طراحی و اجرا کند.

۴-۱-۱۰- مرکز ملی بهره‌وری ایران با همکاری صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران هر ماه یک برنامه به مدت یک ساعت در زمینه ارتقای فرهنگ بهره‌وری، ابزارهای ارتقای بهره‌وری، حرکت بهره‌وری و ... تهیه و از شبکه مناسب پخش نماید.

۴-۱-۱۱- مرکز ملی بهره‌وری ایران در هر سال از سال‌های برنامه حداقل سه کتاب معتبر و مفید در زمینه بهره‌وری تألیف و ترجمه آن را برای دستگاههای اجرایی متولی بخش‌هایی اقتصادی ارسال کند. برنامه تألیف و ترجمه کتاب باید به گونه ای باشد که حتی الامکان کلیه بخش‌ها را پوشش دهد.

۴-۱-۱۲- کتب، نشریات و انواع مواد آموزشی و کمک آموزشی تخصصی بهره‌وری در سطوح ملی و بخش و استانی توسط مرکز ملی بهره‌وری ایران تهیه و انتشار یابد.

۴-۲- اولویت دادن به سرمایه گذاری‌های مولد با بهره‌گیری بالا و زود بازده

۴-۲-۱- وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری با همکاری واحد ذی ربط در سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور دلایل نابرابری‌های علمی- فنی میان کشورمان و کشورهای پیشرفته جهان را شناسایی و راه کارهای رفع آن را ارائه نمایند.

۴-۲-۲- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و وزارت ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات سیاست‌های کشور در راستای دستیابی به وفاق جمعی در زمینه اولویت‌های راهبردی کشور در امر فن‌آوری را تدوین و ابلاغ نمایند. (سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵)

۴-۲-۳- شناسایی عوامل بازدارنده و پیش برنده رشد بهره‌وری کل عوامل در هر یک از بخشها و زیربخش‌های اقتصادی در دستور کار کلیه دستگاههای اجرایی متولی بخشها و زیر بخش‌های اقتصادی قرار گیرد.

۴-۲-۴- جابجایی منابع از بخشها و زیر بخش‌های کمتر مولد به بخشها و زیر بخش‌های بیشتر مولد در دستور کار دستگاههای اجرایی قرار گیرد.

۴-۲-۵- به منظور ارتقای سطح کیفی و رقابت‌پذیری کالاهای صادراتی، وزارتخانه‌های ذی‌ربط موظفند سیاست‌های تشویقی را در جهت استفاده از واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای که حامل فن‌آوری بالا هستند تدوین کرده و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه نمایند.

۴-۲-۶- وزارت صنایع و معادن با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط موظف است برنامه کمک به ایجاد سازمان‌های غیردولتی پشتیبان سرمایه‌گذاری‌های مولد و زودبازده را فراهم نماید.

۴-۲-۷- وزارت صنایع و معادن با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط موظف است برنامه ایجاد شبکه‌های اطلاعاتی در زمینه سرمایه‌گذاری‌های مولد و زودبازده را فراهم نماید.

۴-۲-۸- وزارت صنایع و معادن با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط موظف است فعالیت‌های اقتصادی را که دارای قابلیت رقابت‌پذیری هستند شناسایی و سیاستها و راه‌کارهای اجرایی برای حمایت از آنها را فراهم آورد.

۴-۳- افزایش میزان بهره‌برداری از ظرفیت‌های مولد در کل اقتصاد

۴-۳-۱- علل تاخیر در راه‌اندازی طرح‌های عمرانی کشور شناسایی و راه‌کارهای اجرایی برای رفع آنها توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارایه شود.

۴-۳-۲- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است به منظور کاهش مدت زمان اجرا و افزایش کیفیت طرح‌های عمرانی، نسبت به گسترش نظام فنی و اجرایی در بخش‌های اقتصادی اقدام نماید.

۴-۳-۳- مرکز ملی بهره‌وری ایران با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط راه‌کارهای اجرایی در زمینه استفاده بیشتر از ظرفیتهای موجود در کلیه بخش‌های اقتصادی ایران را مورد بررسی تطبیقی با سایر کشورها قرار داده و نتایج بدست آمده را جهت تصویب هیات وزیران به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارایه نماید.

۴-۳-۴- وزارتخانه‌های صنایع و معادن، وزارت بازرگانی و جهاد کشاورزی در اولین سال اجرای برنامه چهارم توسعه فهرست کالاهایی را که دارای توان بالقوه صادراتی

می‌باشند تعیین و برنامه حمایت از کالاهای صادرات محور را در نیمه اول سال دوم برنامه تهیه و آن را به کلیه واحدهای تابعه اعلام نمایند.

۴-۴- استفاده بیشتر از فناوری نوین، نوآوری و اثربخشی سازمانی در بخش‌های عمومی و خصوصی

۴-۴-۱- کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند با همکاری مرکز ملی بهره‌وری ایران نظام‌هایی برای تقویت کار گروهی در راستای توسعه منابع انسانی، ارتقای فرهنگ کار، بهبود و بهره‌برداری بهتر از ظرفیت منابع موجود را طراحی و اجرا نمایند.

۴-۴-۲- به منظور تشویق واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی دولتی و غیردولتی و صنفی در راستای ارتقای بهره‌وری با رویکرد ارتقای کیفیت تولیدات و خدمات و تحقق راهبردهای بهره‌وری در برنامه، جایزه ملی بهره‌وری با استفاده از الگوهای تعالی سازمانی و جایزه بهره‌وری اصناف طراحی و توسط مرکز ملی بهره‌وری ایران طی سال‌های برنامه چهارم به واحدهای بهره‌ور در سطوح مختلف اهدا شود.

۴-۴-۳- مرکز ملی بهره‌وری ایران وظیفه دارد که برنامه کلی هدایت و حمایت از تشکیل انجمن‌ها و تشکل‌های تخصصی را در سال ۱۳۸۴ تدوین و جهت تصویب به شورای عالی بهره‌وری کشور ارائه نماید.

۴-۴-۴- در راستای افزایش کارایی و بهره‌وری نیروی کار در دستگاه‌های اجرایی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف به اصلاح نظام حقوق و دستمزد در بخش دولتی برای ایجاد شفافیت بیشتر در کل پرداختهای نقدی و غیرنقدی و برقراری رابطه مشخص بین پرداخت و بهره‌وری نیروی کار، می‌باشد.

۴-۴-۵- برنامه ملی توسعه منابع انسانی متناسب با رویکرد بهره‌وری توسط متولیان امر با همکاری مرکز ملی بهره‌وری ایران در راستای ایجاد تناسب میان سطوح موجود مهارت‌های فنی - حرفه ای کشور با نیازهای کنونی توسعه ملی و رقابت در شرایط جهانی تدوین گردد.

۴-۴-۶- وزارت کار و امور اجتماعی موظف است با همکاری وزارت رفاه و تامین اجتماعی و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، قانون کار را از منظر بهره‌وری تا پایان سال ۱۳۸۵ مورد بازنگری قرار داده و لایحه مربوطه را به هیات وزیران ارایه نمایند.

۴-۴-۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است حداکثر تا پایان سال اول برنامه به منظور تحقق بخشیدن به اهداف بهره‌وری نسبت به بازنگری تشکیلات سازمانی دستگاه‌های اجرایی و سازمان ملی بهره‌وری ایران اقدام نماید. در این راستا واحد سازمانی تعیین شده متولی حرکت بهره‌وری در دستگاه اجرایی ذی‌ربط بوده و موظف است کلیه وظائف تعیین شده در این سند را انجام دهند.

۴-۴-۸- به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود در تنظیم لوایح بودجه سنواتی کل کشور اعتباراتی را به منظور تحقق برنامه ارتقای بهره‌وری به دستگاه‌های اجرایی و مرکز ملی بهره‌وری ایران اختصاص دهد.

۴-۴-۹- به منظور افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه در تولید و ارتقای کارآیی آن، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با انجام مطالعات دقیق سطح اثربخشی نظام پژوهشی کشور را تعیین و میزان التزام و تعهد نظام تصمیم‌گیری را در به کارگیری یافته‌های پژوهشی، تحت نظارت دقیق قرار دهد.

۴-۴-۱۰- وزارت صنایع و معادن با همکاری وزارتخانه‌های ذی‌ربط موظف است برنامه کمک به ارتقای فناوری و نوسازی تجهیزات در صنایع با بهره‌وری بالا را از طریق برقراری مشوق‌های مالیاتی در زمینه مذکور، به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارایه نماید.

۴-۵- توسعه نظام آماری کشور به منظور محاسبه و ارزیابی شاخص‌های بهره‌وری

۴-۵-۱- مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظفند با همکاری سازمان ملی بهره‌وری ایران، طرح‌های آماری لازم برای جمع‌آوری و تولید آمارهای مورد نیاز به منظور محاسبه شاخص‌های بهره‌وری را اجرا نمایند...

۴-۵-۲- مرکز ملی بهره‌وری ایران در شش ماهه اول هر سال با همکاری دستگاه‌های اجرایی نسبت به جمع‌آوری اطلاعات لازم برای تهیه سالنامه آمار بهره‌وری اقدام و سالنامه مذکور را در سه ماهه چهارم همان سال تهیه و به دبیرخانه شورای عالی بهره‌وری ارایه شود.

۴-۵-۳- دستگاه‌های اجرایی کشور روند رشد شاخص‌های بهره‌وری نیروی کار، سرمایه، رقابت‌پذیری و بهره‌وری کل عوامل در بخش‌های اقتصادی تعیین و مرکز ملی بهره‌وری ایران بصورت سالانه گزارش میزان تحقق آنرا به همراه تحلیل‌های مربوطه به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور گزارش نماید.

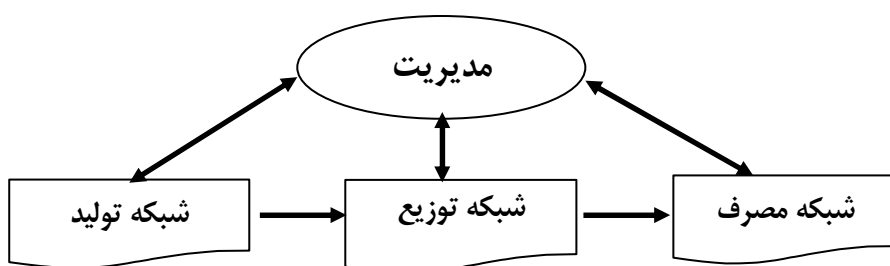
۴-۵-۴- طراحی نظام‌های اطلاعاتی مبتنی بر فن آوری اطلاعات برای دسترسی آسانتر ذی‌نفعان به اطلاعات بهره‌وری کشور توسط مرکز ملی بهره‌وری ایران و با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور صورت گیرد.

۵- سازماندهی فعالیت‌های تعیین شده سند ارتقای بهره‌وری

در ایران سازماندهی مناسبی برای حرکت بهره‌وری وجود نداشته و باتوجه به اهداف تعیین شده در برنامه چهارم توسعه کشور سازماندهی ذیل در سه حوزه ملی، بخشی و استانی پیشنهاد می‌شود:

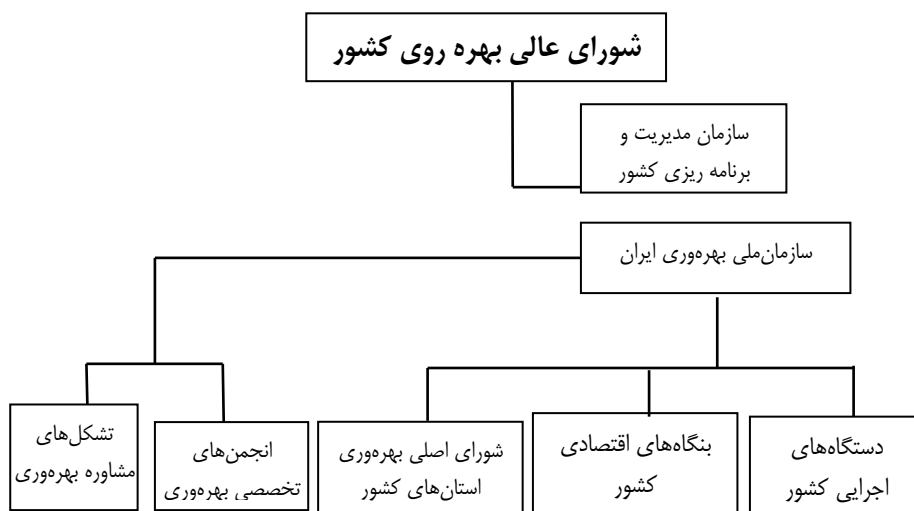
۵-۱- سازماندهی حوزه ملی

در حوزه ملی یکی از اساسی‌ترین نهادهایی که می‌تواند در راه اندازی حرکت بهره‌وری نقش حیاتی را ایفا نماید مرکز ملی بهره‌وری می‌باشد، که البته از نظر توان تخصصی و امکانات موجود قطعاً باید مورد بازنگری و تقویت اساسی قرار گیرد. برای طراحی نظام مورد نظر از الگوی ذیل استفاده شده است:

با توجه به این که در حوزه مدیریت حرکت بهره‌وری کشور، شورای عالی بهره‌وری کشور و مرکز ملی بهره‌وری ایران (بعنوان زیر مجموعه سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور)، در حوزه شبکه تولید مرکز ملی بهره‌وری ایران و تشکل‌های تخصصی، در حوزه شبکه توزیع انجمن‌های تخصصی بهره‌وری و شوراهای بهره‌وری و نهایتاً در

حوزه شبکه مصرف دستگاه‌های اجرایی کشور، بنگاه‌های اقتصادی کشور و شوراهای بهره‌وری استان‌ها ایفای نقش خواهند نمود سازماندهی زیر ارایه می‌گردد.

ترکیب شورای عالی بهره‌وری کشور

- ۱) رئیس جمهور (رئیس شورا)
- ۲) رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (عضو شورا)
- ۳) یک نفر نماینده مجلس شورای اسلامی (عضو شورا)
- ۴) یک نفر نماینده قوه قضاییه (عضو شورا)
- ۵) یک نفر نماینده مجمع تشخیص مصلحت نظام (عضو شورا)
- ۶) وزیر امور اقتصاد و دارایی (عضو شورا)
- ۷) وزیر ارتباطات و فن آوری (عضو شورا)

- ۸) وزیر صنایع و معادن (عضو شورا)
- ۹) وزیر جهاد کشاورزی (عضو شورا)
- ۱۰) رئیس سازمان ملی بهره‌وری ایران (دبیر شورا)
- ۱۱) دو نفر نماینده دانشگاه‌های کشور (عضو شورا)
- ۱۲) دو نفر نماینده تشکل‌ها و انجمن‌های تخصصی کشور (عضو شورا)
- ۱۳) دو نفر از متخصصین به دعوت رئیس شورا (عضو شورا)
- ۱۴) یک نفر از استانداران کشور به انتخاب رئیس شورا (عضو شورا)

ترکیب شورای اصلی بهره‌وری استان‌های کشور

- ۱) معاون امور استان‌های سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (رئیس شورا)
- ۲) دو نفر استاندار (عضو شورا)
- ۳) سه نفر رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (عضو شورا)
- ۴) یک نفر نماینده مرکز ملی بهره‌وری ایران (دبیر شورا)
- ۵) دو نفر نماینده دانشگاه‌های کشور (عضو شورا)
- ۶) دو نفر نماینده تشکل‌های تخصصی کشور (عضو شورا)
- ۷) دو نفر از متخصصین به دعوت رئیس شورا (عضو شورا)
- ۸) یک نفر نماینده مجلس شورای اسلامی (عضو شورا)
- ۹) یک نفر نماینده قوه قضاییه (عضو شورا)
- ۱۰) یک نفر نماینده مجمع تشخیص مصلحت نظام (عضو شورا)

۵-۲- سازماندهی در حوزه بخشی

در اینجا سازمان مدیریت و برنامه ریزی به عنوان مدیریت، مرکز ملی بهره‌وری در نقش تولید کننده، انجمن‌ها و تشکل‌های تخصصی در نقش تولید و توزیع کننده و بنگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی در نقش مصرف کننده عمل خواهند نمود. بدیهی است دستگاه‌های اجرایی با توجه به شرایط و اقتضائات خود اقدام به سازماندهی فعالیت‌های بهره‌وری مجموعه خود را خواهند نمود.

اقدامات سند فرابخشی بهره‌وری

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاوردهای اجرای سیاست
۱-۱-۵	دروس آموزش و پرورش در سطوح ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان را در راستای ارتقای بهره‌وری مورد بازنگری قرار داده شود.	وزارت آموزش و پرورش	وزارتخانه ذی ربط و سازمان ملی بهره‌وری	سازمان ملی بهره‌وری، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	افراد بتوانند در زندگی شخصی و اجتماعی خود به نحو موثری از مفاهیم بهره‌وری بهره‌بردار می‌کنند.
۲-۱-۵	رابطه میان فرهنگ ملی، فرهنگ سازمانی و بهره‌وری را بررسی و بر اساس آن محورهای اساسی فعالیت‌های فرهنگی بهبود بهره‌وری	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	سازمان ملی بهره‌وری ایران	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	راه کارهای توسعه فرهنگ ملی، فرهنگ سازمانی و بهره‌وری را شناسایی و ابزارها و روش‌های آن را در سطح سازمان‌های کشور آموزش دهد.
۳-۱-۵	نظام تولید اندیشه علمی در ایران می‌بایست با رویکرد بهره‌ورتر کردن نظام آموزش عالی کشور مورد بازنگری جدی قرار گیرد.	وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری		وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ارتقای یادگیری و انباشت دانش و علوم و تعاطی افکار متخصصین، بعنوان سرچشمه‌های رشد و توسعه بهره‌وری است.

اقدامات اجرایی سند فرابخشی بهره‌وری

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاوردهای سیاست
۷-۱-۵	دوره‌های آموزشی کوتاه مدت بهبود بهره‌وری برای ذینفعان به اجرا در آید	سازمان ملی بهره‌وری		سازمان ملی بهره‌وری، سال ۱۳۸۴	ارتقای دانش بهره‌وری
۸-۱-۵	در هر یک از سال‌های برنامه چهارم توسعه حداقل یک دوره آموزشی مناسب برای مدیران ارشد نظام در قوای مقتنه، قضاییه، مجریه، مجمع تشخیص مصلحت و شورای نگهبان طراحی و به مرحله اجرا درآید.	سازمان ملی بهره‌وری ایران		سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال ۱۳۸۴	ارتقای دانش بهره‌وری مدیران ارشد نظام در راستای حمایت از فعالیت‌های بهره‌وری
۹-۱-۵	هر ماه یک برنامه به مدت یک ساعت در زمینه ارتقای فرهنگ بهره‌وری، ابزارهای ارتقای بهره‌وری، حرکت بهره‌وری و ... تهیه و از شبکه مناسب پخش گردد.	سازمان ملی بهره‌وری ایران	صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ارتقای فرهنگ بهره‌وری، ابزارهای ارتقای بهره‌وری، حرکت بهره‌وری در سطح عمومی اجتماع
۱۰-۱-۵	در سال‌های برنامه حداقل سه کتاب معتبر و مفید در زمینه بهره‌وری تالیف و ترجمه آن را برای دستگاههای اجرایی متولی بخش‌هایی اقتصادی ارسال کند.	سازمان ملی بهره‌وری ایران			ارتقای دانش روز بهره‌وری در کلیه بخش‌های اقتصادی کشور

اقدامات اجرایی سند فرابخشی بهره‌وری

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاورد اجرای سیاست
۳-۲-۵	شناسایی عوامل بازدارنده و پیش برنده رشد بهره‌وری کل عوامل در هر یک از بخش‌ها و زیربخش‌های اقتصادی	سازمان ملی بهره‌وری ایران	دستگاه‌های اجرایی متولی بخش‌ها	سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال ۱۳۸۵	تعیین عوامل بازدارنده و پیش برنده رشد بهره‌وری کل عوامل و آرایه راهکارهای بهبود
۴-۲-۵	جابجایی منابع رشد از بخش‌ها و زیر بخش‌های کمتر مولد به بخش‌ها و زیر بخش‌های بیشتر مولد	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	کلیه دستگاه‌های اجرایی	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سال ۱۳۸۵	بهره‌وری بیشتر از منابع اقتصادی کشور
۵-۲-۵	به منظور ارتقای سطح کیفی و رقابت پذیری کالاهای صادراتی، سیاست‌های تشویقی در جهت استفاده از واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای که حامل فناوری بالایی هستند، تدوین گردد.	وزارت صنایع و معادن	دستگاه‌های اجرایی ذی ربط	وزارت صنایع و معادن، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	رشد تولید و صادرات غیر نفتی و ساماندهی واردات کشور
۶-۲-۵	ایجاد سازمان‌های غیردولتی پشتیبان سرمایه‌گذاری‌های مولد و زودبازده	وزارت صنایع و معادن، سال ۱۳۸۵	وزارتخانه‌های ذیربط	وزارت صنایع و معادن	حمایت منطقی از صنایع کوچک و متوسط با بهره‌وری بالا و زودبازده

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاوردهای سیاست
۷-۲-۵	ایجاد شبکه‌های اطلاعاتی در زمینه سرمایه‌گذاری‌های مولد و زودبازده	وزارت صنایع و معادن	وزارتخانه‌های ذیربط	وزارت صنایع و معادن، سال ۱۳۸۵	گسترش شبکه اطلاعاتی و رقابت پذیری
۸-۲-۵	فعالیت‌های اقتصادی که دارای قابلیت رقابت پذیری هستند شناسایی و سیاستها و راه کارهای اجرایی برای حمایت از آنها را فراهم آورد.	وزارت صنایع و معادن	دستگاههای اجرایی ذی ربط	وزارت صنایع و معادن ، سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۵	رشد تولید و صادرات غیر نفتی و ساماندهی واردات کشور
۱-۳-۵	علل تاخیر در راه اندازی طرح‌های عمرانی کشور شناسایی و راه کارهای اجرایی برای رفع آنها ارایه شود.	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور			بهره‌وری بیشتر از منابع اقتصادی کشور

اقدامات اجرایی سند فرابخشی بهره‌وری

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاوردهای اجرای سیاست
۲-۳-۵	کاهش مدت زمان اجرا و افزایش کیفیت طرح‌های عمرانی از طریق گسترش نظام فنی و اجرایی در بخش‌های اقتصادی	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	-	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سال ۱۳۸۵	افزایش بازدهی و و کارایی طرح‌های عمرانی
۳-۳-۵	راه کارهای اجرایی در زمینه استفاده بیشتر از ظرفیت‌های موجود در کلیه بخش‌های اقتصادی ایران را مورد بررسی تطبیقی با سایر کشورها قرار داده شود.	سازمان ملی بهره‌وری ایران	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور		شناسایی تجارب سایر کشورها و استفاده از آن
۴-۳-۵	تعیین فهرست کالاهایی را که دارای توان بالقوه صادراتی می‌باشند و برنامه حمایت از کالاهای صادرات محور	وزارت صنایع و معادن	وزارت بازرگانی و جهاد کشاورزی	وزارت صنایع و معادن، سال ۱۳۸۴	رشد صادرات غیر نفتی
۱-۴-۵	نظام‌هایی برای تقویت کار گروهی در راستای توسعه منابع انسانی، ارتقای فرهنگ کار، بهبود و بهره برداری بهتر از ظرفیت منابع موجود	وزارت کار و امور اجتماعی	سازمان ملی بهره‌وری ایران	وزارت کار و امور اجتماعی، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ارتقای بهره‌وری نیروی کار

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاوردهای اجرای سیاست
	طراحی شود.				
۲-۴-۵	جایزه ملی بهره وی با استفاده از الگوهای تعالی سازمانی و جایزه بهره‌وری اصناف طراحی و اهدا شود.	سازمان ملی بهره‌وری ایران	وزارت بازرگانی	سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	تشویق واحدهای صنعتی، کشاورزی، خدماتی دولتی و غیردولتی و در راستای ارتقای بهره‌وری با رویکرد ارتقای کیفیت تولیدات و خدمات و تحقق راهبردهای بهره‌وری در برنامه
۳-۴-۵	هدایت و حمایت از تشکیل انجمن‌ها و تشکل‌های تخصصی بهره‌وری در سطح ملی، بخشی و استانی	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور		سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ساماندهی نهادهای ارتقای بهره‌وری کشور
۴-۴-۵	اصلاح نظام حقوق و دستمزد در بخش دولتی برای ایجاد شفافیت بیشتر در پرداخت‌های نقدی و غیرنقدی و برقراری رابطه مشخص بین پرداخت‌ها و بهره‌وری نیروی کار	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور			اصلاح نظام دستمزد و حقوق بخشی دولتی و ارتقای بهره‌وری نیروی کار

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاورد اجرای سیاست
۵-۴-۵	تدوین برنامه ملی توسعه منابع انسانی متناسب با رویکرد بهره‌وری	سازمان ملی بهره‌وری ایران		سازمان ملی بهره‌وری ایران، سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ایجاد تناسب میان سطوح موجود مهارت‌های فنی - حرفه ای کشور با نیازهای کنونی توسعه ملی و اقتضانات رقابت در شرایط جهانی شدن اقتصاد
۶-۴-۵	قانون کار را از منظر بهره‌وری تا پایان سال ۱۳۸۵ مورد بازنگری قرار گیرد.	وزارت کار و امور اجتماعی	سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور	سال‌های ۱۳۸۴-۱۳۸۵	ارتقای بهره‌وری نیروی کار
۷-۴-۵	بازنگری تشکیلات سازمانی دستگاه‌های اجرایی و سازمان ملی بهره‌وری ایران	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	-	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، سال ۱۳۸۵	مشخص شدن متولیان حرکت بهره‌وری در راستای تحقق اهداف بهره‌وری

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاورد اجرای سیاست
۸-۴-۵	در تنظیم لوایح بودجه سنواتی، منابع به منظور تحقق اهداف ارتقای بهره‌وری به دستگاه‌های اجرای متولی اختصاص داده شود.	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	-	-	تامین منابع پژوهش‌ها و اجرای حرکت بهره‌وری در راستای ارتقای بهره‌وری
۹-۴-۵	افزایش سهم هزینه‌های تحقیق و توسعه در تولید و ارتقای کارایی آن با انجام مطالعات دقیق در مورد اثربخشی نظام پژوهشی کشور	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	سازمان ملی بهره‌وری ایران	-	تعیین میزان اثربخشی هزینه‌های تحقیق و توسعه و التزام نظام تصمیم‌گیری در به‌کارگیری یافته‌های پژوهشی و ساماندهی نظام پژوهشی کشور
۱۰-۴-۵	برنامه کمک به ارتقای فناوری و نوسازی تجهیزات در صنایع با بهره‌گیری بالا از طریق برقراری مشوق‌های مالیاتی ارایه گردد.	وزارت صنایع و معادن	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت صنایع و معادن سال ۱۳۸۵	افزایش رقابت پذیری صنایع و بهره‌وری آنها
۱-۵-۵	طرح‌های آماری مورد نیاز برای جمع‌آوری و تولید آمارهای مربوطه به منظور محاسبه	مرکز آمار ایران	بانک مرکزی ج.ا.ا.	-	اطلاعات و داده‌های آماری مورد نیاز به منظور

ردیف	خلاصه اقدام اجرایی	دستگاه اجرایی مسئول	دستگاه اجرایی همکار	تهیه آیین نامه اجرایی یا لایحه و حداکثر مدت زمان برای تهیه آن	دستاورد اجرای سیاست
	شاخص‌های بهره‌وری اجرا شود.				اندازه‌گیری بهره‌وری تهیه می‌شود.
۲-۵-۵	جمع آوری اطلاعات لازم برای تهیه سالنامه آمار بهره‌وری کشور	سازمان ملی بهره‌وری ایران	کلیه دستگاه‌های اجرایی	-	شفاف‌سازی امور ارتقای بهره‌وری در تمامی بخشهای اقتصادی
۳-۵-۵	روند رشد شاخص‌های بهره‌وری نیروی کار، سرمایه، رقابت پذیری و بهره‌وری کل عوامل در بخشهای اقتصادی تعیین و گزارش سالانه آن ارایه گردد.	دستگاههای اجرایی کشور	سازمان ملی بهره‌وری ایران	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور سال ۱۳۸۵	اندازه‌گیری و تحلیل میزان تحقق اهداف بهره‌وری در برنامه
۴-۵-۵	طراحی نظام‌های اطلاعاتی آمارهای بهره‌وری مبتنی بر فناوری اطلاعات	سازمان ملی بهره‌وری ایران	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور	سازمان ملی بهره‌وری ایران، سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵	دسترسی آسان ذی‌نفعان به اطلاعات بهره‌وری کشور

جدول (۱) اهداف بهره‌وری در برنامه چهارم توسعه

(درصد)

کل	خدمات عمومی و اجتماعی و ...	بازرگانی و رستوران و هتلداری	موسسات پولی و مالی و ملکی ...	ارتباطات	حمل و نقل و انبارداری	ساختمان	آب و برق	صنعت و معدن	نفت و گاز	کشاورزی	
۱۲.۲	۱.۷	۱۱.۹	۷.۸	۲۳.۷	۱۵.۲	۱۲.۱	۱۳.۶	۱۷.۱	۷.۰	۱۳.۵	رشد سرمایه گذاری
۷	۳.۲	۹.۴	۷.۴	۱۱.۲	۶.۴	۱۱.۷	۵.۵	۷.۲	۲.۸	۶.۴	رشد سرمایه
۴.۳	۱.۱	۵.۳	۲.۵	۹.۰	۷.۰	۷.۲	۴.۵	۶.۲	۱.۰	۱.۹	رشد اشتغال
۸	۳.۴	۱۱.۰	۹.۰	۱۸.۰	۱۱.۰	۱۱.۹	۷.۵	۱۱.۲	۳	۶.۵	رشد تولید
۱	-۰.۲	۱.۶	۱.۶	۶.۸	۴.۶	-۰.۲	۲	۴.۰	-۰.۲	۰.۱	رشد بهره‌وری سرمایه
۳.۵	۲.۳	۵.۷	۶.۵	۹.۰	۴.۰	۴.۷	۳.۰	۵.۰	۲.۰	۴.۶	رشد بهره‌وری نیروی کار
۲.۵	۱.۱	۳.۳	۲.۰	۷.۹	۴.۳	۲.۸	۲.۲	۴.۴	-۰.۳	۲.۲	رشد بهره‌وری کل عوامل
۳۱.۳	۳۳.۶	۳۰.۳	۲۱.۹	۴۳.۷	۳۹.۰	۲۳.۴	۲۹.۰	۳۹.۱	۸.۹	۳۴.۵	سهام بهره‌وری کل عوامل در رشد